

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Навчально-науковий інститут права
Кафедра приватного права

Затверджено

Вченою радою ННІ права

протокол від «16» 02 2022 № 6

Голова Вченої ради ННІ права

_____ В.В. Топчій

**Методичні рекомендації до проведення семінарських занять та
індивідуально-консультаційної роботи**
з навчальної дисципліни «Основи юридичної клінічної практики»
для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
денної та заочної форми навчання
галузь знань 08 «Право»
спеціальність 081 «Право»
освітньо-професійна програма «Правове регулювання публічних та
приватних відносин»

Ірпінь 2022

Методичні рекомендації до проведення семінарських занять та індивідуально-консультаційної роботи з навчальної дисципліни «Основи юридичної клінічної практики» складені на основі робочої програми навчальної дисципліни «Основи юридичної клінічної практики», затвердженої Науково-методичною радою Університету 10.09.2020 р. (протокол № 6).

Укладач:

Ю. Ю. Рябченко, д.ю.н., професор,
професор кафедри приватного права
Державного податкового університету

Рецензенти:

Н.Б. Новицька, д.ю.н., доцент,
професор кафедри приватного права

А.С. Амеліна, к.ю.н., доцент, професор
кафедри кримінальних розслідувань

Розглянуто і схвалено кафедрою приватного права, протокол від «14» 02
2022 № 5

В.о. завідувача кафедри
приватного права

І. В. Чеховська, д.ю.н., професор

Зміст

1. Передмова.....	4
2. Ціль та мета.....	5
3. Зміст навчальної дисципліни «Основи юридичної клінічної практики».....	6
3.1 Змістовий модуль 1. Загально-правові засади організації діяльності юридичних клінік.....	6
3.2 Змістовий модуль 2. Юридичне консультування та техніка складання процесуальних документів. Інші напрями діяльності юридичних клінік.....	16
4. Методика розв'язування задач.....	31
5. Методика виконання індивідуального завдання.....	33
6. Рекомендована література.....	35

Передмова

Основи юридичної клінічної практики є навчальною дисципліною, за результатами вивчення якої здобувачі отримують не лише ґрунтовні теоретичні знання, а й практичні професійні вміння і навички з основ практичної юридичної діяльності, без яких не можливе якісне виконання професійних обов'язків, зокрема: складання процесуальних та інших правових документів; застосування методів ефективного інтерв'ювання та опрацювання письмових документів; вироблення правової позиції у справі; аргументовано та переконливо відстоювати позицію; застосування риторичних навичок; користування електронними законодавчими базами та ресурсами; аналітичного мислення та пошуку інформації; планування роботи по справі, представництва інтересів клієнта, встановлення професійних контактів, професійного спілкування з різними психологічними типами клієнтів.

Метою проведення семінарських занять з навчальної дисципліни «Основи юридичної клінічної практики» є ознайомлення здобувачів із теоретико-методологічними основами юридичної практики, що застосовується в діяльності юридичних клінік України, практичне застосування елементів професійного досвіду практикуючого юриста.

Підготовка здобувачів до семінарських занять може відбуватися у таких основних формах:

- опрацювання лекційного матеріалу шляхом обов'язкового вивчення запропонованих викладачем визначень та відповідей на запитання, які плануються на семінарське заняття;
- вивчення законодавства, що регулює діяльність юридичних клінік шляхом співставлення теоретичних основ з нормативним матеріалом щодо теми, що вивчається;
- використання при самостійній підготовці монографій вчених-юристів, наукових статей, судової практики;
- написання реферативних робіт та складання переліку питань, які недостатньо висвітлені в літературі чи на попередній лекції для їх чіткого засвоєння;
- з метою кращого засвоєння матеріалу можливе самостійне конспектування важливих, з точки зору здобувача, питань.

Особливу увагу під час вивчення цього курсу слід приділяти рекомендованим питанням з кожної теми.

Обговорення питань на семінарському занятті відбувається в формі вільної дискусії, здобувачі вправі задавати питання як один одному, так і викладачеві, доповнювати, уточнювати відповіді.

На кожному семінарському занятті викладач оцінює рівень підготовки здобувачів та активність у дискусії, вміння формувати і відстоювати свою позицію тощо.

Ціль та мета

Основними дидактичними цілями проведення семінарів є:

- **забезпечити** педагогічні умови для поглиблення і закріплення знань студентів з курсу «Основи юридичної клінічної практики», набутих під час лекцій та у процесі вивчення навчальної інформації, що виноситься на самостійного опрацювання;
- **спонукати** студентів до колективного творчого обговорення найбільш складних питань навчального курсу, активізація їх до самостійного вивчення наукової та методичної літератури, формування у них навичок самоосвіти;
- **оволодіння** методами аналізу фактів, явищ і проблем, що розглядаються та формування умінь і навичок до здійснення різних видів майбутньої професійної діяльності.

Семінарські заняття виконують таку мету (навчальну, виховну і розвивальну):

- **навчальну** (поглиблення, конкретизація, систематизацію знань, засвоєних під час лекційних занять та у процесі самостійної підготовки до семінару) з курсу «Основи юридичної клінічної практики»;
- **розвивальну** (розвиток логічного мислення студентів, набуття ними умінь працювати з різними літературними джерелами, формування умінь і навичок аналізу фактів, явищ, проблем тощо);
- **виховну** (патріотичне виховання, виховання економічної, екологічної культури і мислення, прищеплення інтересу до вивчення конкретної дисципліни та до фаху, формування потреби здорового способу життя тощо);
- **діагностично-корекційну** (контроль за якістю засвоєння студентами навчального матеріалу, виявлення прогалин його засвоєнні та їх подолання) та ін.

Зміст навчальної дисципліни за змістовними модулями

МОДУЛЬ 1

Змістовий модуль № 1.

Загально-правові засади організації діяльності юридичних клінік

Тема 1. Юридичні клініки: історія виникнення, становлення та розвитку

Передумови виникнення та зміст поняття «юридичної клініки». Світова історія виникнення та розвитку юридичних клінік. Становлення та розвиток діяльності юридичних клінік в Україні. Інтеграція юридичних клінік у сучасну систему вищої юридичної освіти в Україні. Мета, завдання, принципи та функції діяльності юридичних клінік.

Ключові терміни та поняття: поняття «юридичної клініки», історія виникнення юридичних клінік, діяльність юридичних клінік, функції діяльності юридичних клінік, принципи діяльності юридичних клінік.

План семінарського заняття.

1. Способи розуміння юридичної клініки (як організація, як форма практичного навчання, як навчальний курс).
2. Світова історія виникнення та розвитку юридичних клінік. Перші громадські приймальні в США. Особливості розвитку юридичних клінік в Європі, дореволюційній Росії.
3. Становлення та розвиток діяльності юридичних клінік в Україні.
4. Інтеграція юридичних клінік у сучасну систему вищої юридичної освіти в Україні
5. Напрями діяльності юридичних клінік.
6. Значення діяльності юридичних клінік для суспільства.
7. Предмет та завдання курсу «Основи юридичної клінічної практики».

Самостійна робота студентів

1. Юридична клінічна освіта: історичний досвід та сучасність.
2. Національні особливості практичної підготовки юристів.

Індивідуально-консультаційна робота:

1. Юридична клініка як складова системи безоплатної правової допомоги.
2. Юридична клініка як форма практичної підготовки студентів-правників у вищих закладах освіти.
3. Предмет та завдання курсу «Основи юридичної клінічної практики».

Перелік питань для самоконтролю:

1. Загальне уявлення про юридичну клініку.
2. Передумови виникнення та завдання юридичної клінічної освіти.
3. Співвідношення клінічної та традиційної юридичної освіти.
4. Започаткування юридичного клінічного руху в Україні: причини виникнення, особливості створення та функціонування.
5. Організаційні типи юридичних клінік. Юридична клініка вищого навчального закладу.
6. Принципи діяльності юридичних клінік.
7. Основні напрями діяльності юридичної клініки навчального закладу: юридичне консультування та правопросвітня діяльність.
8. Місце юридичної клініки в системі навчання.

9. Значення діяльності юридичних клінік для суспільства

Рекомендовані літературні джерела:

Основна: [1, 3, 5, 9, 11, 13]

Допоміжна: [4, 5, 6]

Інформаційні ресурси Інтернет: [1, 2]

Міжнародні видання: [1]

Завдання № 1

Петренко подав позов до суду, в якому зазначив, що він проживав з сім'єю у двох кімнатах трикімнатної квартири. Одну кімнату займала Семенова, яка померла в липні 2015 року. Петренко звернувся до виконавчого комітету районної у м. Дніпрі ради з проханням передати йому кімнату, що звільнилась. Однак йому було відмовлено на підставі того, що він не є особою, яка потребує поліпшення житлових умов. При цьому суд звернув увагу, що ці відносини не є цивільно-правовими і питання повинно вирішуватись в адміністративно-правовому порядку.

Які суспільні відносини належать до цивільно-правових?

В чому полягає принцип неприпустимості свавільного втручання у сферу особистого життя фізичної особи?

Зробіть правовий аналіз ситуації.

Чи обґрунтована відмова суду?

Яким чином слід вирішити справу?

Завдання № 2

Миронов придбав в магазині техніки праску, сплативши за неї 2000 грн. Коли Миронов спробував вдома ввімкнути прилад, він почав димити і загорівся. Миронов звернувся до магазину про повернення йому сплачених за праску коштів та відшкодування завданої шкоди.

Дайте обґрунтовану відповідь стосовно того, чи будуть зазначені відносини регулюватися нормами цивільного права. Назвіть права споживача при придбанні товару належної якості.

Яким чином мають бути задоволені вимоги споживача придбаного товару неналежної якості?

В чому полягає принцип всебічної охорони і судового захисту цивільних прав?

Як має бути вирішена справа?

Завдання № 3

ДПІ району за порушення терміну сплати податків надіслала позов про стягнення не сплачених у встановлений термін податків і штрафу до підприємця Д. Заперечуючи вимоги позову, Д. вказав на те, що позивачем пропущено річний строк позовної давності, встановлений ст. 258 ЦК України і необхідний для заявлення вимог про стягнення штрафних санкцій у вигляді неустойки.

Надайте оцінку доводам відповідача.

Визначте норми, які слід застосувати при вирішенні спору.

Вирішіть справу.

Завдання № 4.

У травні 2004 року Б., який зареєстрований підприємцем, передчасно пішов з життя. У квітні 2005 року ДПІ району вдові Б. – спадкоємиці його майна, був заявлений позов про стягнення з неї податків, не внесених Б. за 1-й квартал 2003 року в сумі 1200 гривень та штрафу за неподання податкової декларації за 2003 рік у сумі 34 грн. Відповідач не заперечила проти позовних вимог, посиляючись на те, що протягом 6

місяців після смерті Б. позивач, на порушення вимог ст. 1281 ЦК України, не заявив про свої вимоги, у зв'язку з чим втратив право на задоволення позову і стягнення з неї вказаної суми.

Чи можливо застосувати у вказаному випадку норми ЦК України?

Як слід вирішити справу?

В чому полягає принцип всебічної охорони і судового захисту цивільних прав?

Завдання № 5.

ВАТ «Іскра» уклало контракт з бухгалтером К. на 1 рік. За умовами контракту К. зобов'язувався вести бухгалтерський облік на підприємстві. Відповідно до умов цього контракту К. повинен був дотримуватись вимог Правил внутрішнього трудового розпорядку, що діяли на ВАТ «Іскра». Йому було встановлено посадовий оклад – 1210 грн. щомісячно, відпустка за 1-ий рік роботи – 24 календарних дні. За умови успішної роботи – продовження контракту на 5 років.

Якими ознаками характеризується становище суб'єктів?

Норми якої галузі права слід застосовувати для регулювання цих відносин?

Зробіть правовий аналіз ситуації.

Тема 2. Правове регулювання діяльності юридичних клінік

Нормативно-правові акти, що регулюють діяльність юридичних клінік в Україні. Стандарти діяльності юридичних клінік в Україні. Внутрішні (локальні) акти юридичної клініки. Порядок надання безоплатної правової допомоги у юридичній клініці.

Ключові терміни та поняття: правове регулювання, безоплатна правова допомога, стандарти діяльності юридичних клінік, нормативно-правові акти.

План семінарського заняття

1. Нормативно-правові акти, що регулюють діяльність юридичних клінік в Україні: загальна характеристика.

2. Типове положення про юридичну клініку.

3. Акти Асоціації юридичних клінік України.

4. Стандарти діяльності юридичних клінік в Україні.

5. Етичний кодекс юридичних клінік.

6. Поняття установчих документів у юридичній клініці.

7. Внутрішні (локальні) акти юридичної клініки і їх систематизація.

8. Правила (режим) роботи в клініці.

9. Порядок надання безоплатної правової допомоги у юридичній клініці.

Самостійна робота студентів:

1. Типове положення про юридичну клініку вищого навчального закладу України.

Індивідуально-консультаційна робота:

1. Правове регулювання діяльності юридичних клінік: міжнародний досвід.

Перелік питань для самоконтролю

1. Питання, що регулюються програмними документами, їх призначення та порядок складання.

2. Установчі документи конкретної юридичної клініки.

3. Положення (статут) про юридичну клініку: призначення та цілі юридичної клініки.

4. Внутрішні (локальні) акти юридичної клініки і їх систематизація.

5. Правила (режим) роботи в клініці.

6. Регламентация надання правової допомоги юридичною клінікою.
7. Прийом та робота з клієнтами, порядок надання консультацій, представництво інтересів клієнтів.
8. Регулювання юридичною клінікою правопросвітньої роботи та інших напрямів діяльності.

Рекомендовані літературні джерела

Основна: [2, 4, 5, 7, 10, 15]
Допоміжна: [1, 2, 5, 6]
Інформаційні ресурси Інтернет: [1, 3]
Міжнародні видання: [2]

Завдання № 1

О. керуючи належним йому на праві власності автомобілем, допустив порушення Правил дорожнього руху – рухався в населеному пункті зі швидкістю 95 км/год. За вказане правопорушення він сплатив штраф у розмірі 15 неоп. мінімуму доходів громадян. Проаналізуйте вказані відносини з точки зору їх належності до предмета цивільного права. В чому полягає принцип справедливості, добросовісності та розумності цивільного права? Норми якої галузі права слід застосовувати для регулювання цих відносин?

Завдання № 2

ТзОВ “Астра” за період з січня по березень 2004 року сплатило податків і зборів (обов’язкових платежів) до бюджетів та державних цільових фондів 500 тис. грн. Водночас за цей період сума податкового боргу (недоїмки) з податку на прибуток за цей період склала 20 тис. грн. Державна податкова інспекція у м. Золочеві звернулася з позовом про стягнення вказаної недоїмки, пені і штрафу.

Чи поширюватиметься на вказані відносини дія норм цивільного права?

В чому полягає принцип свободи підприємницької діяльності, яка не заборонена законом?

Зробіть правовий аналіз ситуації.

Завдання № 3

К. працює програмістом в ТзОВ “Інтелект” у зв’язку із виконанням трудових обов’язків К. створив комп’ютерну програму. Посилаючись на ЦК України та Закон України “Про авторське право та суміжні права” К. звернувся до керівництва ТзОВ “Інтелект” і вимогою про виплату йому авторської винагороди за використання створеної ним комп’ютерної програми. Директор ТзОВ відмовив у задоволенні вимоги К., мотивуючи це тим, що К. є працівником ТзОВ “Інтелект” і за свою працю одержує заробітну плату, відповідно до трудового законодавства.

Чи поширюватимуться на дані відносини норми цивільного права?

Які відносини регулюються цивільним законодавством?

Норми якої галузі права слід застосовувати для регулювання цих відносин?

Чи обґрунтованою є відмова директора ТзОВ у задоволенні вимоги К.?

Завдання № 4

У вересні 2017 року позивач Ваньков М. звернувся в порядку цивільного судочинства з позовом до відповідача Ванькової С. про розірвання шлюбу, обґрунтовуючи це тим, що спільне життя з відповідачем не склалося через несумісність характерів, шлюбно-сімейних стосунків не підтримують, спільне господарство не ведуть. Подальше спільне життя і збереження сім’ї позивач вважає неможливим. 12 січня 2018 року до суду від відповідача надійшов відзив на позовну заяву, в якому вона заперечувала проти розірвання шлюбу, просила суд розглядати справу за її відсутності та надати подружжю

строк для примирення тривалістю не менше шести місяців, оскільки вона має намір створити всі умови для того, щоб зберегти сім'ю з позивачем. У судовому засіданні позивач та його представник проти надання подружжю строку для примирення заперечували, вказуючи на те, що збереження сім'ї та спільне життя сторін неможливе.

Які норми права слід застосовувати в даному випадку?

Які основні особливості цивільно-правового методу регулювання суспільних відносин?

Як слід вирішити справу?

Завдання № 5

Після смерті громадянина Вакуленко його дочка звернулася в юридичну консультацію за роз'ясненням своїх прав і обов'язків щодо спадщини. У Вакуленко була окрема однокімнатна квартира, приватизована на його ім'я, предмети обстановки, особисті речі, автомобіль «Daewoo Lanos», наданий йому як інваліду, 30 акцій відкритого акціонерного товариства «Бріз» з відміткою про отримання по ним півтора року тому дивідендів. За місяць до того, як помер спадкодавець, йому нарахували пенсію, яку він не встиг отримати. Від видавництва «Факел» в поштовій скриньці виявлено лист з нагадуванням про закінчення терміну надання рукопису повісті, частина авторського гонорару за який Петренко вже отримав. Сусідка Вакуленка громадянка Таранова пред'явила розписку, згідно якої він взяв у неї в борг і зобов'язується повернути грошову суму.

Зробіть правовий аналіз ситуації.

Які відносини, врегульовані нормами цивільного права, ви можете виділити з умов завдання?

Яке майно успадкує дочка Вакуленко? Які права та обов'язки перейдуть до спадкоємця?

Тема 3. Організаційна й управлінська модель юридичної клініки

Організаційно-правові форми функціонування юридичних клінік. Формування мети і завдань діяльності конкретної юридичної клініки як функціонуючої організації. Формування напрямів діяльності юридичної клініки залежно від її мети і соціальних замовлень. Види юридичних клінік. Організаційна структура юридичної клініки.

Ключові терміни та поняття: напрями діяльності юридичної клініки, організаційна модель юридичної клініки, управлінська модель юридичної клініки, види юридичних клінік.

План семінарського заняття

1. Організаційно-правові форми функціонування юридичних клінік.
2. Формування мети і завдань діяльності конкретної юридичної клініки як функціонуючої організації.
3. Формування напрямів діяльності юридичної клініки залежно від її мети і соціальних замовлень.
4. Види юридичних клінік.
5. Організаційна структура юридичної клініки.
6. Управління персоналом юридичної клініки.
7. Юридична клініка та навчальний процес.

Самостійна робота студентів:

1. Вимоги до організації роботи юридичних клінік.
2. Матеріально-технічна база юридичної клініки

Індивідуально-консультаційна робота:

1. Фінансування юридичної клініки.

Перелік питань для самоконтролю

1. Вступ до менеджменту у галузі діяльності юридичних клінік.
2. Характеристика юридичної клініки з позицій права і менеджменту.
3. Фактори (межі) застосування положень менеджменту до діяльності юридичної клініки.
4. Формування мети і завдань діяльності конкретної юридичної клініки як функціонуючої організації.
5. Формування напрямів діяльності організації громадського сектора залежно від її мети і соціальних замовлень.
6. Сутність теорії організації щодо функціонування юридичної клініки.
7. Закономірності застосування організаційних структур до юридичних клінік.
8. Обов'язкові фактори, які мають бути враховані в оргструктурі юридичної клініки (вид і підпорядкування юридичної клініки, аналіз положень її централізації і децентралізації, корпоративна культура, кількість персоналу і особливі напрями діяльності юридичних клінік).
9. Формування організаційної структури юридичної клініки виходячи з критеріїв якості і розвитку.
10. Закріплення організаційної структури в установчих і локальних актах юридичної клініки.

Рекомендовані літературні джерела

Основна: [3, 4, 7, 8, 12, 14]

Допоміжна: [1, 4, 5]

Інформаційні ресурси Інтернет: [1, 2, 3]

Міжнародні видання: [1]

Завдання № 1.

1.06.2003 року ТОВ “Надія” уклало договір на оренду офісного приміщення з АТ “Схід” строком на 1 рік. На 1.02 2004 року виникла заборгованість з орендної плати за 3 місяці, у зв'язку з чим орендодавець повідомив орендаря про відмову від договору оренди на підставі ст. 782 ЦК та зажадав негайно звільнити приміщення. Орендар звернувся до суду з проханням про визнання чинним договору оренди, посилаючись на те, що норма ст. 782 ЦК не може застосовуватися, оскільки договір оренди було укладено до набрання чинності ЦК від 16.01.2003 р., а за ст. 269 ЦК від 18.07.1963 р. не передбачено такої підстави розірвання договору оренди в односторонньому порядку.

Охарактеризуйте дію цивільного закону в часі. Чи підлягає позов задоволенню?

Зробіть аналіз доводів сторін і вирішіть справу.

Завдання №2.

К. був визнаний винним у порушенні Правил дорожнього руху, які призвели до смерті Т. Мати потерпілої звернулася до К. з позовом про відшкодування збитків, де вимагала стягнути: – витрати в сумі 600 грн. на поховання Т. (купівля труни, засобів поховання, послуги бюро ритуальних послуг); 29 – витрати у сумі 500 грн. на поминальні обіди в день поховання, на 9- й та 40-й день після смерті доньки; – витрати в сумі 1000 грн. на встановлення пам'ятника та огорожу. Відповідно до ст. 1201 суд частково задовольнив позов матері на суму 1600 грн., а в іншій частині позову відмовив, посилаючись на те, що поминальні обіди не передбачені діючим законодавством.

Які особисті немайнові відносини регулюються цивільним правом? Чи правильно вирішив справу суд?

Чи може служити звичай поминання підставою для задоволення позову?

Завдання № 3

До суду з позовом до адміністрації універмагу «Дніпро» звернувся підприємець Семенов з вимогою про сплату ціни договору та відшкодування збитків, завданих невиконанням нею договору купівлі-продажу. Предметом позову стало те, що Семенов, як ФОП, що займається виготовленням одягу, передав за договором купівлі-продажу в кредит універмагу «Дніпро» 2 тис. жіночих суконь і 1 тис. пар чоловічого взуття різних розмірів. Продавши ці речі, адміністрація універмагу «Дніпро» не перерахувала гроші на розрахунковий рахунок ФОП «Семенов», а витратила їх на закупівлю товару для роздрібного продажу і зарплату своїм працівникам. Невиконання іншою стороною договору спричинило несплату податку, внаслідок чого державна податкова інспекція наклала на ФОП «Семенов» штраф і списала кошти в погашення податку з його розрахункового рахунку.

Які галузі права регулюють відносини, які виникли між учасниками даної справи?

Які види відносин, що виникли між учасниками даної справи, відносяться до майнових?

Які ознаки цивільно-правового методу проявилися в регулюванні відносин, що виникли між учасниками даної справи?

Які функції цивільного права будуть реалізовані при вирішенні даної справи?

До якої підгалузі цивільного права відносяться норми, що регулюють відносини учасників у даній справі?

Завдання № 4

У зв'язку з переїздом на постійне місце проживання до сина 70-річний К. подарував свій будинок разом з усіма речами, що в ньому знаходилися, своєму онукові М. Через деякий час К. дізнався, що онук дав оголошення про продаж картин, які були намальовані дідом, у тому числі портретів дружини та батьків К., які, на його думку, мали залишитися власністю членів сім'ї для нащадків. М. відмовився повертати картини дідові, посилаючись на те, що він знайшов покупця-іноземця на колекцію в цілому, тому вилучення окремих картин суттєво вплине на суму розрахунку, а йому зараз дуже потрібні гроші для лікування. 20.02.2015 р. К. звернувся до суду з вимогою розірвати договір дарування на підставі ч. 2 ст. 727 ЦК в частині дарування двох картин з портретами близьких К. Онук М. заперечував проти позову, посилаючись на те, що договір дарування було укладено 20.02.2012 р. і цивільним законодавством, що діяло на той час, не передбачено можливості розірвання договору дарування на вимогу дарувальника.

Чи має цивільний закон зворотну силу?

Проаналізуйте доводи сторін та вирішіть справу.

Завдання № 5

До суду із позовом звернувся громадянин Іванов про визнання недійсним правочину, укладеного між гр. Івановою та Самсоновим. Зокрема, предметом позову стало те, що дружина Іванова після смерті батька отримала у спадок квартиру, проте, вже маючи будинок, вона вирішила продати отриману у спадок квартиру. Вирушивши у відрядження гр. Іванов отримав від дружини розписку про зобов'язання продати квартиру лише за його згодою, однак гр. Іванова за відсутності чоловіка продала квартиру Самсонову. Гр. Іванов після відрядження дізнався про продаж квартири та зажадав від Самсонова або повернути житло, або доплатити 30% вартості його ціни, мотивуючи це тим, що квартиру було продано без його згоди. Разом з тим, новий власник квартири відмовився задовольнити вимоги г. Іванова. Останній у позовній заяві послався на те, що його дружина здійснила операцію в порушення прийнятих на себе письмових зобов'язань.

Зробіть юридичний аналіз ситуації.

Що відноситься до змісту цивільних правовідносин?
Яке рішення повинен винести суд?

Тема 4. Діловодство та документування в роботі юридичної клініки

Документування в діяльності організації. Основні принципи діловодства. Класифікація документів. Державні стандарти оформлення документів. Вимоги до оформлення документів. Загальні правила організації документообігу. Специфіка документування в юридичній клініці. Основні напрями документування, які здійснюються в юридичній клініці. Документальне забезпечення юридичного консультування. Документування звернення клієнта до юридичної клініки. Договір про надання консультації. Документування інформації про клієнта і його справу. Юридична консультація, що надається юридичною клінікою: вимоги щодо її письмового оформлення й основні структурні елементи. Форми моніторингу якості юридичного консультування, яке проводиться юридичною клінікою (відгук клієнта, затвердження консультації відповідальним керівником та ін.). Документування напряму діяльності юридичної клініки «Правопросвітня робота». Організаційні документи правопросвітньої роботи юридичної клініки.

Ключові терміни та поняття: принципи діловодства, документообіг, юридична консультація, організаційні документи, принципи діловодства.

План семінарського заняття

1. Документування в діяльності організації. Основні принципи діловодства. Класифікація документів. Державні стандарти оформлення документів. Вимоги до оформлення документів.
2. Загальні правила організації документообігу. Специфіка документування в юридичній клініці. Основні напрями документування, які здійснюються в юридичній клініці.
3. Документообіг організаційно-управлінської роботи у юридичній клініці.
4. Документування роботи з персоналом юридичної клініки.
5. Документи, які заповнюються при вступі до юридичної клініки.
6. Документи, які оформлюються при проходженні навчальної практики у юридичній клініці.

Самостійна робота студентів:

1. Документування звернення клієнта до юридичної клініки.
2. Договір про надання консультації.

Індивідуально-консультаційна робота:

1. Документування інформації про клієнта і його справу.
2. Планування роботи над справою.

Перелік питань для самоконтролю

1. Загальні правила організації документообігу.
2. Специфіка документування в юридичній клініці.
3. Основні напрями документування, які здійснюються в юридичній клініці.
4. Документальне забезпечення юридичного консультування.
5. Договір про надання консультації.
6. Юридична консультація, що надається юридичною клінікою: вимоги щодо її письмового оформлення й основні структурні елементи.

7. Проекти документів у справі клієнта, які додаються до юридичної консультації.
8. Організаційні документи обліку вирішених справ у юридичній клініці.
9. Документування інших напрямів діяльності юридичної клініки.

Рекомендовані літературні джерела

Основна: [1, 3, 5, 8, 11, 14]

Допоміжна: [3, 5, 6]

Інформаційні ресурси Інтернет: [1, 4]

Міжнародні видання: [2]

Завдання № 1

Громадянин Сопілка звернувся до суду з вимогою про стягнення з громадянина Юрика 7000 грн. Ці гроші були витрачені першим на поточний ремонт квартири, яка належить на праві власності громадянину Юрику та була передана йому, Сопілці, у користування за договором найму, котрим передбачено, що витрати на поточний та капітальний ремонт квартири бере на себе наймодавець (Юрик). Відповідач пояснив у суді, що він не буде відшкодовувати такі витрати, оскільки за законом, а саме згідно зі ст. 819 ЦК України, поточний ремонт житла, переданого у найм, зобов'язаний здійснювати наймач.

Яким має бути рішення суду?

Яку роль у системі джерел цивільного права відіграють договори?

Яке правове значення судової практики у регулюванні цивільних правовідносин?

Завдання № 2

Кузьменко О. звернувся до суду з позовом до Кузьменко І. та Петров В. про визнання недійсним договору купівлі - продажу транспортного засобу марки "DAEWOO" моделі "Lanos", 2005 року випуску, укладеного 20 жовтня 2016 року між відповідачами, посилаючись на те, що він був придбаний Кузьменко І. за час шлюбу та за спільні кошти подружжя. Однак, спірний транспортний засіб був проданий Петрову В. без його згоди та за заниженою ціною. В судовому засіданні позивач та його представник позовні вимоги підтримали. Відповідач Кузьменко І. та її представник в судовому засіданні проти позову заперечують, посилаючись на те, що спірний транспортний засіб був придбаний за особисті кошти Кузьменко І. Відповідач Петров В. в судовому засіданні проти позову заперечує, посилаючись на його необґрунтованість. Заслухавши учасників процесу, дослідивши матеріали справи, суд вважає, що позов підлягає задоволенню.

Які джерела права потрібно застосовувати в даному випадку?

Що розуміють під спільною сумісною власністю?

Як потрібно вирішити справу?

Завдання № 3

До Печерського районного суду м. Києва надійшла заява Сиротки Т., у якій вона просить встановити факт народження у м. Ялта АР Крим своєї дитини - хлопчика Сиротки П., тобто, який народився на території України, де державні органи тимчасово не здійснюють свою діяльність, тому отримати свідоцтво про народження неможливо. В обґрунтування заяви зазначено, що у заявниці народилася дитина чоловічої статі - син на ім'я Петро, про що видано медичне свідоцтво про народження серії 35 № 019189 від 18.10.2016 Ялтинським пологовим будинком. У зв'язку з тим, що державні органи України не визнають документів виданих на непідконтрольній території в Автономній Республіці Крим, заявнику Відділом державної реєстрації актів цивільного стану Печерського РУЮ у м. Києві було відмовлено у реєстрації народження дитини. Заявник Сиротки П та її представник у судовому засіданні не з'явилися, подали до суду заяви про розгляд справи за їхньої відсутності. Заінтересована особа відділ державної реєстрації актів цивільного стану Печерського районного управління юстиції у м. Києві, повідомлена належним

чином про час та місце розгляду заяви, в судове засідання свого уповноваженого представника не направила, про причини неявки суд не повідомила. Суд визнав за можливе проводити розгляд справи у відсутність заявника, її представника та представника заінтересованої особи - відділу державної реєстрації актів цивільного стану Печерського районного управління юстиції у м. Києві.

Що є підставою для проведення реєстрації народження дитини?

Який орган має проводити реєстрацію народження дитини?

Як потрібно вирішити справу?

Завдання № 4

Купкин Б. звернувся до суду позовною заявою в якій вказав, що 30.05.2016 року помер його рідний брат Купкин М. Єдиним спадкоємцем після смерті брата є позивач, так як їх мати Купкина К. спадщину не приймала та надала відмову від її прийняття, інших спадкоємців немає. До спадкового майна покійного входить земельна ділянка площею 3,4052 га., кадастровий номер 0521284100:01:000:0055, що розташована на території Купчинецької сільської ради Іллінецького району Вінницької області (за межами населеного пункту) призначена для ведення особистого селянського господарства. Іллінецька державна нотаріальна контора не видає позивачеві свідоцтво про право на спадщину в порядку спадкування за законом у зв'язку з відсутністю оригіналу правостановлюючого документу на земельну ділянку, тому він звернувся із вказаним позовом до суду та просить визнати за ним право власності на земельну ділянку площею 3,4052 га., кадастровий номер 0521284100:01:000:0055, що розташована на території Купчинецької сільської ради Іллінецького району Вінницької області (за межами населеного пункту), призначену для ведення особистого селянського господарства в порядку спадкування за законом після смерті Купкіна М, який помер 30.05.2016 року.

Як співвідносяться між собою загальне та спеціальне цивільне законодавство?

Що входить до складу спадщини?

Скільки існує черг спадкування за законом?

Завдання № 5.

Позивач звернувся до суду із позовом до Долинської сільської ради Ренійського району Одеської області про визнання права власності на спадкове майно у вигляді земельної ділянки площею 3,29 га та майнового паю члена КСП «Анадол», після смерті матері Торопової І. Свої позовні вимоги обґрунтовує тим, що він є спадкоємцем першої черги за законом, у встановлений законодавством строк не звернувся із заявою про прийняття спадщини, однак прийняв її в порядку ст. 549 ЦК України (1963 р.), інших спадкоємців не має. Пізніше, 13.10.2017 р., позивач звернувся до державної нотаріальної контори за оформленням спадщини, однак у видачі свідоцтва про право на спадщину йому було відмовлено у зв'язку з відсутністю оригіналів правостановлюючих документів на нерухоме майно. За клопотанням позивача з відділу у Ренійському районі Головного управління Держгеокадастру в Одеській області була витребувана інформаційна довідка про нормативно грошову оцінку земельної ділянки площею 3,29 умовних кадастрових гектара, яка розташована на території Долинської сільської ради Ренійського району, Одеської області на підставі сертифікату на право на земельну частку (пай) серії ОД № 0094045.

Дайте визначення майновим відносинам, які регулюються цивільним правом. Що розуміють під фактичним прийняттям спадщини?

Проаналізуйте ситуацію та дайте відповідь.

Змістовий модуль 2.

Юридичне консультування та техніка складання процесуальних документів. Інші напрями діяльності юридичних клінік

Тема 5. Юридичне консультування та методика вирішення галузевих правових питань

Загальні засади юридичної практики в Україні. Консультування як вид юридичної діяльності. Загальна характеристика юридичного консультування: поняття, ознаки та закономірності роботи. Юридичне консультування як напрям діяльності юридичної клініки. Способи отримання інформації по справі. Особливості проведення інтерв'ювання клієнта. Аналіз правової основи справи та вироблення позиції у справі. Сутність алгоритму роботи над справою. Методика та способи надання інформаційно-консультативних послуг.

Ключові терміни та поняття: юридичне консультування, надання інформаційно-консультативних послуг, проведення інтерв'ювання клієнта, правова основа справи.

План семінарського заняття

1. Право на безоплатну правову допомогу. Юридичне консультування як напрям діяльності юридичної клініки.
2. Шляхи отримання інформації у справі. Попереднє спілкування з клієнтом телефоном. Зустріч клієнта. Попереднє знайомство та налагодження контакту з клієнтом. Документальне оформлення письмового і усного звернення клієнта.
3. Отримання інформації від клієнта. З'ясування питань. Виокремлення основної та додаткової інформації. Отримання доказів та інших документів у справі. Завершення прийому клієнта.
4. Аналіз фактичних, юридичних обставин у справі та інших документів. Збір інформації та доказів, їх види. Уточнення фактичних обставин справи та вимог законодавства. Ознайомлення з матеріалами справи. Опрацювання чинного законодавства. Уточнення запитань. Визначення позиції у справі.

Самостійна робота студентів:

1. Характеристика юридичного консультування: поняття, ознаки та закономірності роботи.
2. Загальні вимоги до порядку складання письмової відповіді (консультації) клієнту: структура письмової консультації, правила написання консультації. Консультування клієнта.

Індивідуально-консультаційна робота:

1. Прогнозування наслідків різних варіантів дій. 4. Методика вирішення галузевих правових питань.

Перелік питань для самоконтролю

1. Загальна характеристика чинних нормативно-правових актів у сфері юридичного консультування.
2. Місце юридичних клінік у сфері надання юридичних консультацій.
3. Шляхи отримання інформації у справі.
4. Отримання доказів та інших документів у справі. Завершення прийому клієнта.
5. Аналіз фактичних, юридичних обставин у справі та інших документів.
6. Етапи вироблення позиції у справі.
7. Оцінка можливості позасудового вирішення питань клієнта як особливий етап вироблення позиції у справі

Рекомендовані літературні джерела

Основна: [4, 7, 9, 10, 11]

Допоміжна: [1, 5]

Інформаційні ресурси Інтернет: [1, 2, 3, 4]

Міжнародні видання: [1]

Завдання № 1

Громадянина Іванова, який проїхав на заборонний сигнал світлофора, зупинив і оштрафував співробітник дорожньої поліції. Іванов вирішив, що накладення штрафу принижує його честь і гідність. Він хотів «налякати» поліцейського і, знову сівши за кермо, направив автомобіль прямо на нього, впевнений, як він сам пізніше пояснював, що співробітник поліції звернеться до втечі, і це «реабілітує» водія в очах його подруги Миронової, яка в той час перебувала в салоні автомобіля. Іванов зробив на співробітника поліції Кошмар наїзд, який привів до тяжких тілесних ушкоджень у останнього і довгострокову непрацездатність. Відносно Іванова було розпочато кримінальне провадження. Крім того, громадянин Кошмар пред'явив позов про відшкодування шкоди його здоров'ю, заподіяної діями Іванова.

Зробіть правовий аналіз ситуації.

Які галузі права регулюють зазначені відносини?

Які групи майнових відносин, регульованих цивільним правом, Ви можете виділити з умов завдання?

Завдання № 2

Мельник Сергій Олександрович, який мешкав у гуртожитку № 1 Академії митної справи та фінансів, дізнався від батьків, що вони йому поштою переказали гроші в сумі 700 грн. Коли він звернувся на пошту, то дізнався, що цей переказ уже виплачено громадянину Мельнику Станіславу Олексійовичу, який мешкає у тому ж самому гуртожитку.

Проаналізуйте норму ст. 1212 ЦКУ та зробіть юридичний аналіз ситуації. Від кого має вимагати виплату грошей Мельник С.?

Які цивільні правовідносини виникають у даній ситуації?

Дайте їх розгорнуту класифікацію.

Завдання № 3

Внаслідок удару блискавки під час грози згоріла дача, що належала громадянину Бойкову, яка була застрахована останнім.

Які юридичні факти мають місце в даному випадку?

Які юридичні наслідки вони породжують?

Які існують особливості цивільних правовідносин?

Завдання № 4

До суду звернулася громадянка Алікова із вимогою відібрати у громадянки Чех Г. автомобіль, який належав на праві власності рідному братові Алікової – Чеху В. У лютому 2013 р. громадянин Чех В. помер, залишивши заповіт, у якому все майно заповідав своїй рідній сестрі Аліковій. Але відповідачка відмовляється передати все майно сестрі колишнього чоловіка (позивачці), посилаючись на те, що через два місяці після смерті чоловіка у неї народився син від нього, а малолітні діти мають право на обов'язкову частку у спадщині, незалежно від змісту заповіту.

Проаналізуйте, які юридичні факти мають місце, чи є вони підставою для виникнення цивільних правовідносин?

Які види цивільних правовідносин залежать від об'єкта?

Який склад учасників (суб'єктів) цивільних правовідносин?

Завдання № 5

У листопаді 2017 року позивач звернулася до суду із позовом до відповідача, у якому просила розірвати зареєстрований 26.01.2007 між ними шлюб, посилаючись на те, що суперечності, які виникали у сім'ї з різних причин, привели до фактичного розпаду шлюбу, з 2011 року ведення господарства та сумісне проживання припинено, вказано, що постійно виникали сварки, що негативним чином впливає на психічний стан та кожен раз спричиняє душевні страждання, сторони мають протилежні погляди на шлюб і сім'ю. У позовній заяві зазначено, що неповнолітній син проживає разом з позивачем і спору з цього приводу немає.

З чого складається зміст цивільних правовідносин?

Які джерела права слід застосовувати в даному випадку?

Дайте юридичну оцінку діям сторін.

Завдання № 6

Швидченко О. звернулася до суду з позовом до Швидченко Н. про розірвання шлюбу. Позов мотивувала тим, що 17 травня 2008 року між нею та відповідачем укладено шлюб, який був зареєстрований у Куйбишевській сільській раді, Оржицького району, Полтавської області. Від шлюбу мають спільних неповнолітніх дітей Швидченко Т., та Швидченко К. Причинами розірвання шлюбу є те, що в них різні погляди на життя та сімейні стосунки, відсутність взаєморозуміння, зловживання відповідачем алкогольними напоями. Між ними втрачено почуття любові та взаємоповаги. Шлюб існує лише формально і суперечить їх з відповідачем інтересам. Прохала шлюб розірвати, судові витрати стягнути з відповідача, прізвище залишити «Швидченко».

Як поділяються способи здійснення суб'єктивних цивільних прав?

Що не належить до об'єктів цивільних прав?

Зробіть правовий аналіз ситуації Яке рішення повинен винести суд?

Тема 6. Юридична техніка та складання процесуальних документів

Сутність і призначення юридичної техніки. Поняття та види юридичних документів. Єдність та внутрішня логіка нормативного документа. Законотворчі помилки та їх наслідки. Техніка правотворчості. Критерії якості нормативно-правового акту: соціальні, юридичні, логічні та мовні. Структура, призначення та роль процесуальних документів у роботі правника. Сутність, особливості, призначення, зміст та форма позовної заяви. Вимоги до складання позовної заяви.

Ключові терміни та поняття: види юридичних документів, законотворчі помилки, техніка правотворчості, юридична техніка, нормативно-правовий акт.

План семінарського заняття

1. Правила юридичної техніки, їх значення при складанні та оформленні документів. Стилі викладу правового матеріалу.

2. Загальна характеристика юридичних документів. Поняття процесуальних документів

3. Сутність, особливості, призначення, зміст та форма позовної заяви. Вимоги до складання позовної заяви.

4. Порядок складання звернень до органів, підприємств, установ різних форм власності.

Самостійна робота студентів:

1. Загально-соціальні та спеціально-юридичні засоби оформлення юридичних документів.

Індивідуально-консультаційна робота:

1. Реквізити і тактичні основи складання звернень громадян

Перелік питань для самоконтролю

1. Елементи юридичної техніки: засоби, правила та прийоми юридичної техніки.
2. Поняття та використання юридичних конструкцій.
3. Поняття та види юридичних документів.
4. Критерії якості нормативно-правового акту: соціальні, юридичні, логічні та мовні.
5. Методика ефективного аналізу юридичних документів.
6. Вимоги до юридичних документів та наслідки їх недотримання.
7. Реквізити юридичних документів.
8. Стилі викладу правового матеріалу.
9. Структура, призначення та роль процесуальних документів у роботі правника.
10. Складання процесуальних документів.

Рекомендовані літературні джерела

Основна: [2, 4, 7, 8, 11, 13]

Допоміжна: [2, 5, 6]

Інформаційні ресурси Інтернет: [1, 2]

Міжнародні видання: [2]

Завдання № 1

Заявник звернувся до суду з заявою про встановлення факту проживання на території України, посилаючись на те, що 11 листопада 2013 року померла його мати, Колисова Д. Згідно до заповіту все належне Колисової Д на момент смерті майно вона заповіла заявнику. Він є громадянином Республіки Білорусь, але після смерті матері вирішив повернутись на територію України для постійного проживання та отримання громадянства України. Звернувшись до Соснівського районного відділу управління Державної міграційної служби України у Черкаській області для отримання громадянства України, однак йому було усно відмовлено, оскільки не були надані документи підтвердуючі реєстрацію на території України станом на 24.08.1991 року його матері Колисової Д, та рекомендовано звернутись до суду для встановлення факту, що має юридичне значення, а саме - постійного проживання Колисової Д на території України станом на 24.08.1991 року. Також ним було з'ясовано, що свідоцтво про народження Колисової Д було втрачено, архів РАЦСу також не зберігся, тому дублікат отримати неможливо. Черкаським міським відділом державної реєстрації актів цивільного стану ГТУЮ у Черкаській області, йому надано лише витяг з Державного реєстру актів цивільного стану громадян про державну реєстрацію шлюбу із зазначенням відомостей про другого подружжя серії ЕКН № 045613, де зазначені відомості про актовий запис про шлюб його батьків - Колисова О. та Василенко (Побойна - дівоче прізвище) Колисова Д народилась 20.09.1928 року в м. Кіровоград (Кропивницький), а з 1979 року проживала в м. Черкаси, де і померла. Для отримання громадянства йому необхідно встановити факт постійного проживання на території України станом на 24.08.1991 року його матері Колисової Д.

Зробіть правовий аналіз ситуації.

Які юридичні факти вказані в задачі?

Хто має підтвердити факт постійного проживання особи на території України?
Які існують способи захисту цивільних прав та інтересів?

Завдання № 2

Мишко Мухін (14 років), що проживав в селі у своєї бабусі Федотової, разом з Миколою Суховим (15 років) викрали у сусіда бабусі Нікітенка будівельні інструменти на загальну суму 2000 грн та продали їх невідомій особі за 1000 грн, які зберігалися у Мишка та були відібрані в нього незабаром після події. Нікітенко пред'явив позов до Федотової, до матері Мишка – Мухіної О. (батька в Мишка не було) та до батьків Миколи Сухова про відшкодування йому шкоди, заподіяної дітьми, у сумі 1000 грн. Суд стягнув з Федотової, яка не здійснила належного нагляду за внуком, та матері Миколи – Сухової, яка не займалася належним вихованням дитини, 1000 грн солідарно. Сухова В. (батька Миколи, який з сім'єю не проживав вже 5 років) та Мухіну О. (матір Мишка, що знаходилася в тривалому відрядженні) суд звільнив від відповідальності, вважаючи, що їхньої вини у заподіянні шкоди дітьми немає. Це рішення суду було опротестоване прокурором.

Зробіть правовий аналіз ситуації.

Хто є учасниками правовідносин, що виникли за умовами задачі?

Який обсяг дієздатності неповнолітніх осіб?

Завдання № 3

Громадянин Росії Беляєв вирішив придбати в м. Дніпропетровську будинок у громадянина України Терещенка. Але нотаріус у посвідченні договору купівлі-продажу відмовив, мотивуючи це тим, що Беляєв – іноземний громадянин і не має відповідної правоздатності.

Які підстави обмеження дієздатності фізичних осіб?

Який обсяг цивільної правоздатності іноземних громадян?

Чи обґрунтована відмова нотаріуса?

Завдання № 4

Вирішивши розірвати шлюб, подружжя Куликових склало у письмовій формі правочин, згідно з яким чоловік зобов'язався відмовитись від свого наміру влаштуватись на роботу на завод, де працювала його дружина, а також передати свою частку в праві власності на трикімнатну квартиру, що займає їх сім'я, синові і не вимагати розділення або обміну квартири. Куликова взяла на себе зобов'язання не одружуватися до досягнення їх 14-річним сином віку 18 років та утримувати дитину самостійно, без стягнення аліментів з батька. За рік Куликов дізнався, що його колишня дружина вступила у новий шлюб і тим самим порушила укладений при розлученні правочин. У зв'язку з цим він звернувся до суду з позовом про розділення житлової площі. Куликова, заперечуючи проти позову, посилалася на те, що її обіцянка не одружуватися не має юридичної сили. Щодо зобов'язань її колишнього чоловіка не претендувати після розлучення на житлову площу, то це треба розглядати як добровільну відмову від права, яка має юридичну силу, тим більше, що Куликов постійно мешкає та прописаний у своїх батьків. У зв'язку з цим позов Куликова про розділ житлової площі, на її думку, задоволенню не підлягає.

Яким є зміст правоздатності громадян?

Чи відповідає правочин, який укладено подружжям, положенням ЦК України про правоздатність?

Вирішіть справу.

Завдання № 5

Павлов видав своїй дружині Павловій розписку в тому, що він при оформленні заповіту на належне йому майно не вкаже в ньому своїх дітей від першого шлюбу. За рік Павлов помер. У його заповіті, посвідченому в нотаріальній конторі, передбачалось, що

все майно він заповідає в рівних частках дітям від першого шлюбу. Павлова звернулася до суду з позовом про визнання цього заповіту недійсним, посилаючись на те, що при його складенні Павлов порушив укладений з нею правочин, який підтверджений виданою ним розпискою.

Які можливості передбачає зміст правоздатності громадян?

Чи порушує правочин, укладений між подружжям Павлових, норми ЦК України про правоздатність?

Вирішіть справу.

Тема 7. Представництво інтересів клієнта у різних інституціях

Поняття та види представництва. Оформлення представництва. Документи, що посвідчують повноваження представників. Особливості захисту прав і законних інтересів особи в органах державної влади, місцевого самоврядування, державних та комунальних підприємствах, установах та організаціях. Представництво інтересів в цивільному процесі. Представництво інтересів в адміністративному процесі. Альтернативні способи вирішення правових спорів.

Ключові терміни та поняття: правові спори, поняття представництва, види представництва, захисту прав, захист законних інтересів особи.

План семінарського заняття

1. Довіреність: поняття, зміст та обсяг повноважень, що їх отримує представник.
2. Види довіреності: генеральні (загальні), спеціальні та разові. Форма довіреності. Вимоги до форми довіреності (письмова, посвідчена нотаріусом). Довіреності, що прирівнюються до нотаріально посвідчених. Строк довіреності. Межі чинності довіреності.
3. Особливості захисту прав і законних інтересів особи в органах державної влади, місцевого самоврядування, державних та комунальних підприємствах, установах та організаціях

Самостійна робота студентів:

1. Призначення або заміна законного представника.
2. Особливості вирішення конфліктів шляхом переговорів та укладення мирової угоди.

Індивідуально-консультаційна робота:

1. Особливості вирішення конфліктів шляхом арбітражу.
2. Етичні аспекти представництва інтересів особи в судах.

Перелік питань для самоконтролю

1. Характеристика представництва, що виникає на підставі адміністративного акта; представництва, що виникає внаслідок юридичних фактів, прямо передбачених в законі; представництва на підставі договору.
2. Правове регулювання представництва інтересів клієнта.
3. Повноваження суб'єктів представництва: представника і особи, яку представляють.
4. Особи, які не можуть бути представниками.
5. Вимоги до особи-представника інтересів клієнта в різних інстанціях.
6. Підстави представництва інтересів клієнтів у різних інстанціях.
7. Оформлення представництва.

8. Підготовка до представництва та представництво інтересів клієнта в різних інституціях.

9. Тактичні аспекти вибору і реалізації позиції у справі, за якою відбувається представництво

Рекомендовані літературні джерела

Основна: [1, 3, 5, 9, 11, 13]

Допоміжна: [4, 5, 6]

Інформаційні ресурси Інтернет: [1, 2]

Міжнародні видання: [1]

Завдання № 1

Захарову було засуджено за крадіжку майна, коли вона працювала продавцем у продовольчій крамниці. Вироком суду її було позбавлено права працювати в системі торгівлі на підставі ст. 55 Кримінального кодексу України. Захарова подала скаргу до суду з приводу невідповідності вироку законодавству, вважаючи, що така заборона є обмеженням її конституційного права вільно обирати рід заняття.

Яким чином слід вирішити справу?

Чи містить вирок суду вади?

Якщо так, то які?

Які є випадки обмеження правоздатності фізичних осіб?

Завдання № 2

Після смерті чоловіка громадянки Комлик за її заявою нотаріус видав їй на руки свідоцтво про право на спадщину на ім'я її 16-річного сина Комлика Андрія.

Чи правильно діяв нотаріус?

Який обсяг дієздатності неповнолітніх осіб?

Враховуючи зміст завдання надайте визначення емансипації.

Завдання № 3

Неповнолітній Олег (10 років) за згодою своїх батьків уклав договір банківського рахунку. Він неодноразово поповнював вклад невеликими сумами грошей, які збирав з кишенькових грошей, що йому видавали батьки. Коли на рахунку зібралось 150 грн, він вирішив зняти їх, щоб купити собі футбольний м'яч. Проте банк відмовив видати йому цю суму грошей, повідомивши, що Олег може зробити це лише після досягнення повноліття.

Чи правильними є дії працівників банку?

Яким є обсяг дієздатності малолітніх осіб?

Які правочини вчиняються з дозволу органу опіки та піклування?

Завдання № 4

Симонова К., Симонов Р. звернулися до суду з заявою про визнання громадянина недієздатним, встановлення над ним опіки і призначення опікуна, посилаючись на те, що Симонова О. народилась 10 грудня 1971 року. З дитинства вона проживає зі членами своєї сім'ї, а саме: батько – Симонов П., мати - Симонова К., та брат - Симонов Р. Симонова О. з дитинства проживає разом з ними однією сім'єю і страждає на тяжке хронічне психічне захворювання. Олена хворіє з 9-ти місяців та лікувалась в психоневрологічному диспансері, неврологічних відділеннях лікарень, та різних санаторіях, однак стан її психічного здоров'я з часом тільки погіршувався. В дитинстві Симонова О. перенесла хворобу стафілакокового менінгоенцефаліту, внаслідок чого розвинулись ознаки спастичного тетрапарезу і недоумство. Відповідно до довідки № 048552 від 18.01.1988 року її визнано інвалідом I групи, причина інвалідності: інвалід з дитинства. Група

інвалідності встановлена безтерміново. Відповідно, Олена нездатна до самообслуговування, потребує повного постійного стороннього догляду, залежна у забезпеченні життєво важливих соціально-побутових функцій.

Який орган може визнати особу недієздатною?

Чи потребує в даному випадку Симонова О. опіки або піклування?

Хто несе відповідальність за шкоду заподіяну недієздатною особою?

Завдання № 5

Шістнадцятирічний Симонов на гроші, які він заробив від продажу флаєрів та миття автомобілів, придбав: мобільний телефон, футболку, набір музичних дисків. Окрім цього, він регулярно витрачав гроші на покупку сигарет, шаурми та гру в комп'ютерні ігри. Через деякий час він продав магнітофон і купив цінні папери. Його батько, вважаючи, що ці угоди син не міг укласти без його згоди, подав позов до суду про визнання всіх договорів недійсними.

Які особливості неповної цивільної дієздатності фізичної особи?

Яке рішення повинен винести суд?

Які види цивільної дієздатності фізичних осіб?

Тема 8. Правоосвітня робота як напрям діяльності юридичної клініки

Мета проведення та завдання правопросвітніх заходів. Види правопросвітньої роботи і правопросвітніх заходів. Суб'єкти правопросвітньої роботи. Практичне право. Завдання та принципи. Поняття та види інтерактивних методик викладання у правопросвітній діяльності.

Ключові терміни та поняття: правоосвітня робота, суб'єкти правопросвітньої роботи, види правопросвітньої роботи, практичне право.

План семінарського заняття

1. Мета проведення та завдання правопросвітніх заходів. Види правопросвітньої роботи і правопросвітніх заходів. Суб'єкти правопросвітньої роботи.
2. Практичне право. Завдання та принципи.
3. Поняття та види інтерактивних методик викладання у правопросвітній діяльності.
4. Значення правової просвіти для суспільства.

Самостійна робота студентів:

1. Визначення практичного права та історія його виникнення.

Індивідуально-консультаційна робота:

1. Значення правової просвіти для суспільства.

Перелік питань для самоконтролю

1. Визначення правопросвітньої роботи та її ознак.
2. Шляхи та способи здійснення правової просвіти
3. Співвідношення правової просвіти та правопросвітнього заходу.
4. Види правопросвітньої роботи і правопросвітніх заходів.
5. Мета практичного права.
6. Завдання практичного права в системі завдань юридичної клініки.
7. Принципи практичного права як правопросвітньої програми, заснованої на інтерактивних методиках викладання.

8. Поняття та специфіка інтерактивних методик навчання.
9. Основні інтерактивні методи та їх застосування: мозковий штурм, робота в малих групах, аналіз правових ситуацій, рольові ігри.
10. Обслуговуючі інтерактивні методи, їх роль на занятті: знайомство, мотивація, рефлексія, правила, оцінювання.

Рекомендовані літературні джерела

Основна: [1, 4, 7, 9, 10, 12]

Допоміжна: [2, 3, 6]

Інформаційні ресурси Інтернет: [1, 2, 3, 4]

Міжнародні видання: [2]

Завдання № 1

Сімнадцятирічна Марія Петрова, працювала секретаркою в ТОВ «Промінь». Захоплюючись косметикою, вона весь свій заробіток витратила на придбання дорогої косметики, парфумів тощо. Мати Марії намагалась вплинути на доньку, переконати її у нерозумності, з її точки зору, таких покупок, оскільки сім'я має майнові труднощі: на утриманні матері Оксани знаходиться троє малолітніх дітей. Коли мати зрозуміла, що переконати доньку не зможе, вона звернулася до бухгалтерії ТОВ «Промінь» з проханням не видавати Оксані на руки заробітну плату внаслідок її неповноліття. Отримавши відмову, мати звернулася до суду з заявою обмежити дієздатність її доньки.

Які підстави обмеження дієздатності фізичної особи?

Проаналізуйте ситуацію та дайте мотивовану відповідь.

Який орган може обмежити особу в дієздатності?

Завдання № 2

8-річний Петро отримав у спадщину після смерті бабусі квартиру та автомобіль «Volvo». У зв'язку з майбутнім переїздом в інше місто батьки Петра вирішили продати квартиру Петра, а автомобіль «Volvo» подарувати 25-річному братові Петра, що зі своєю родиною проживав неподалік і їхати разом з батьками не збирався. З метою укладення цих правочинів батьки Петра звернулися в нотаріальну контору з проханням засвідчити договори купівлі-продажу дачі і дарування автомобіля.

Чи є правомірними дії батьків Петра?

Які правочини вчиняються з дозволу органу опіки та піклування?

Яку відповідь має дати нотаріус?

Завдання № 3

До господарського суду звернулося ТОВ «Альфа» з позовом про визнання недійсним договору, укладеного з відповідачем — Дніпровською філією ТОВ «Дніпробуд». Позивач стверджував, що ТОВ «Дніпробуд» ліквідовано внаслідок банкрутства понад рік тому, про що він дізнався лише через три місяці після укладення договору з філією. Заперечуючи проти позову, директор філії стверджував, що ТОВ «Дніпробуд» дійсно ліквідовано, але філія має самостійний баланс, перебуває на обліку як платник податків, має печатку та рахунок у банку, а тому філія продовжує існувати автономно від ліквідованого ТОВ «Дніпробуд». Тому підстав для визнання договору недійсним немає.

Назвіть підстави для визнання договору недійсним.

Чи може філія мати самостійний баланс?

Чи має право філія існувати без головної організації?

Завдання № 4

До складу Дніпропетровського університету, який є недержавним освітнім закладом, входять декілька факультетів, наукових лабораторій та навчальних центрів. У

межах нової структурної політики керівництво університету вирішило наділити окремі структурні підрозділи правами юридичної особи, для того, щоб вони мали фінансову самостійність, залишаючись у складі університету. Державний реєстратор засумнівався у можливості існування у складі однієї юридичної особи інших самостійних юридичних осіб та звернувся за роз'ясненнями до консультанта.

Чи має право керівництво університету наділяти факультети правами юридичних осіб?

Може бути університет недержавним освітнім закладом?

Що це за посадова особа «державний реєстратор» і чи може він заперечувати позицію керівництва університету?

Завдання № 5

Громадяни Олександр та Микола вирішили заснувати товариство з обмеженою відповідальністю. Але державний реєстратор відмовила у реєстрації, мотивуючи тим, що кількість учасників товариства з обмеженою відповідальністю повинна бути не менше трьох осіб, оскільки, за Законом України «Про господарські товариства» кількість членів ревізійної комісії повинна бути не менше 3-х осіб.

Чи є законними дії державної адміністрації?

В яких випадках може бути відмовлено у реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності?

Яким чином громадяни Олександр та Микола можуть захистити свої права та які аргументи при цьому вони повинні використати?

Тема 9. Психологічні аспекти правозахисної діяльності юридичної клініки

Психологічні аспекти діяльності юридичної клініки. Психологічні особливості розвитку підлітків. Психологічні особливості правової роботи з соціально вразливими верствами населення. Вирішення конфліктних ситуацій під час правової роботи з різними психологічними типами клієнтів.

Ключові терміни та поняття: психологічні аспекти, психологічні особливості правової роботи, конфліктні ситуації, психологічні типи клієнтів.

План семінарського заняття

1. Поняття та система психологічного забезпечення правозахисної роботи юридичної клініки.
2. Мета та завдання психологічного забезпечення правозахисної діяльності клініки.
3. Поняття юридичного консультування з позиції психології.
4. Психологічні особливості надання різних відповідей на правові питання клієнта в залежності від характеру справи.

Самостійна робота студентів:

1. Психологічні особливості правової роботи з біженцями, шукачами притулку, румунами.

Індивідуально-консультаційна робота:

1. Вирішення конфліктних ситуацій під час правової роботи з різними психологічними типами клієнтів.

Перелік питань для самоконтролю

1. Поведінка клієнта під час консультування.
2. Психологічні аспекти інтерв'ювання та консультування клієнтів різних вікових категорій.

3. Найбільш поширені категорії клієнтів, які звертаються до юридичної клініки.
4. Психологічна специфіка інтерв'ювання та консультування клієнтів різних психологічних типів.
5. Психологічне забезпечення роботи з різними категоріями клієнтів.
6. Категорії клієнтів за віковим та фізичними ознаками: підлітки, юнаки, жінки, люди з фізичними вадами, особи похилого віку, психічно хворі, інші.
7. Психологічні аспекти складання процесуальних документів у справі.
8. Психологічна робота консультанта зі свідками перед та під час судового слухання.
9. Психологічні аспекти правозахисної роботи громадян у суді.

Рекомендовані літературні джерела

Основна: [4, 6, 9, 11, 13, 15]

Допоміжна: [1, 2, 3]

Інформаційні ресурси Інтернет: [1, 2]

Міжнародні видання: [2]

Завдання № 1

ТОВ «РОСТ» було створене у 2000 році. У зв'язку зі складною економічною ситуацією у державі його директор, який був одним із засновників, у травні 2018 року вирішив підготувати документи з метою ліквідації товариства.

Хто приймає рішення про ліквідацію товариства?

Який порядок ліквідації товариства передбачений законодавством?

Чи буде за обставин задачі проведена ліквідація ТОВ «РОСТ»?

Завдання № 2

Сільськогосподарський кооператив «Пшеничка» на протязі значного часу не міг виконати своїх зобов'язань перед кредиторами та сплатити податки до бюджету держави. Тому податкова служба району звернулася до господарського суду з проханням визнати СГК «Пшеничка» банкрутом та стягнути з його майна у рахунок погашення заборгованості по сплаті податків суму 27.352 грн. СГК «Пшеничка» заперечувало проти необхідності визнання його банкрутом, а намагалось довести, що після збирання урожаю усі борги будуть погашені. Яке рішення повинен прийняти господарський суд? Чи є підстава для визнання даного СГК банкрутом? Який порядок та правові наслідки визнання юридичної особи банкрутом? Складіть позовну заяву про порушення справи про банкрутство СГК «Пшеничка» (усі необхідні дані вигадайте самі).

Завдання № 3

ТОВ «Грін» пред'явило позов до Київського нафтопереробного заводу (НПЗ). У позовній заяві вказано, що за укладеним між сторонами договором ТзОВ «Грін» передало заводу 150 тис. т сирової нафти для переробки, а завод повинен був здійснити цю переробку в установленій сторонами термін. Однак завод не виконав своїх зобов'язань, отже, повинен сплатити неустойку та відшкодувати збитки. Викликані на засідання господарського суду представники заводу заявили, що позивач неправильно вказав у позовній заяві відповідача. Справа у тому, що у зв'язку з приватизацією Хмельницького нафтопереробного заводу його було перетворено на відкрите акціонерне товариство «Бензос». Акціонерне товариство не уклало договору з ТОВ «Грін» та не брало на себе обов'язків щодо виконання зобов'язань, тому АТ «Бензос» не повинне нести відповідальність за цим договором. Представники підприємства «Грін» наполягали на своїх вимогах, мотивуючи їх тим, що НПЗ було не ліквідоване, а реорганізоване, отже, АТ «Бензос» є правонаступником нафтопереробного заводу.

Яка різниця між реорганізацією та ліквідацією?
Строки укладення договору? Вирішіть справу.

Завдання № 4

“Млин” і ЗАТ “Ворскла ” уклали попередній договір, у якому визначили, що основний договір вони укладуть протягом дев’яти місяців із дня укладання попереднього. Погоджуючи зміст попереднього договору, сторони обговорили, але не відбили в тексті договору ряд умов, по яких не знайшли єдиного безперечного варіанта і вирішили остаточно домовитися при укладанні основного договору. Через півроку сторони вирішили продовжити роботу з оформлення договору, але укладання основного договору затягувалося. За місяць до закінчення терміну дії попереднього договору ТОВ ” Млин” звернулося до господарського суду з позовом до ЗАТ “Ворскла” про спонукання до укладання основного договору. Дайте визначення попереднього й основного договорів і вкажіть, про що повинні домовитися сторони відносин при укладанні попереднього договору. Визначте характер і правові наслідки дій учасників наведеної ситуації по укладанню попереднього договору. Дайте відповідь, чи маються правові підстави для спонукання до укладання основного договору в наведеній ситуації.

Завдання № 5

“Дніпробуд” (Покупець) і ТОВ “ЖВК-8” (Постачальник) укладений договір поставки бетону. Яких-небудь санкцій за невиконання (неналежне виконання) сторонами своїх зобов’язань договір поставки не містить.

Яку відповідальність і на підставі якої норми закону понесе Покупець у випадку затримки оплати товару?

Невиконання сторонами зобов’язань?

Тема 10. Дискусійний клуб як напрям роботи юридичної клініки. Мистецтво публічних дебатів

Дебати як технологія навчання і ораторська практика. Історія виникнення дебатів, роль ораторського мистецтва в дебатах. Пошук інформації з теми дебатів. Виділення потрібної інформації, яка придатна для побудови на її основі аргументативної бази. Аргумент та його структура: формулювання твердження, пояснення твердження, підтримка твердження, формулювання висновку. Розвиток аргументів. Докази як опора аргументу. Побудова доказу. Логічне доведення як основа успішного дебатування. Контраргумент: структура та побудова. Методика побудови виступу сторони, яка відстоює позитивну позицію. Методика побудови виступу сторони, яка відстоює негативну позицію. Види промов. Етика дебатування. Її структура. Головні принципи ведення дебатів як основний елемент етики дебатування.

Ключові терміни та поняття: публічні дебати, історія виникнення дебатів, аргумент, докази, контраргумент, етика дебатування.

План семінарського заняття

1. Елементи дебатів: тема, критерій, дефініції, аргументи, докази, перехресне опитування.

2. Стилі дебатів. Дебати Лінкольна-Дугласа. Політичні дебати, їх побудова та порядок проведення. Парламентські дебати. Методика дебатів Карла Поппера.

3. Поняття стратегії побудови позицій сторін. Стратегія стверджуючої сторони. Стратегія заперечуючої сторони.

Самостійна робота студентів:

1. Історія виникнення дебатів, роль ораторського мистецтва в дебатах.
2. Основні навички, які потрібні для дебатування.
3. Тактика обрання теми.
4. Критерії визначення придатності теми для дебатування.
5. Структура процесу аналізу теми: виокремлення корисної інформації, виділення проблеми, формулювання висновків, колективний пошук рішень.

Індивідуально-консультаційна робота:

1. Становлення та розвиток юридичних клінік: зарубіжний та вітчизняний досвід.
 2. Правовий статус юридичних клінік в Україні.
 3. Особливості діяльності юридичних клінік в США та Німеччині: порівняльний аспект.
 4. Види та типи юридичних клінік в Україні.
 5. Правова допомога в юридичних клініках України: характеристика, форми та особливості.
 6. Поняття, ознаки та значення представництва інтересів.
 7. Позовна заява як спосіб реалізації особами права на судовий захист своїх прав та охоронюваних законом інтересів.
 8. Вимоги до змісту та оформлення позовної заяви.
 9. Консультавання клієнта - як ключовий етап роботи над справою: мета, значення, завдання.
 10. Професійна етика у діяльності юридичних клінік.
 11. Діловодство та документування у юридичній клініці.
2. Підготовка та складання процесуальних документів:
- складання проекту позовної заяви до суду;
 - складання проекту звернення до органів державної влади та місцевого самоврядування; - складання проекту скарги;
 - складання проекту заяви до підприємств, установ, організацій.
3. Надання консультацій:
1. Позиція у справі (усне консультування)
 2. Адвокатська таємниця (усне консультування)
 3. Обмеження для адвоката (усне консультування)

Участь у науковому студентському гуртку, конференціях, круглих столах, тощо.

Перелік питань для самоконтролю

1. Виділення потрібної інформації, яка придатна для побудови на її основі аргументативної бази.
2. Аргумент та його структура: формулювання твердження, пояснення твердження, підтримка твердження, формулювання висновку.
3. Методика побудови виступу сторони, яка відстоює позитивну позицію.
4. Методика побудови виступу сторони, яка відстоює негативну позицію.
5. Види промов. Конструктивна промова. Розвиваюча промова. Підсумкова промова.
6. Стель та представлення промови.
7. Риторичні навички у дебатах.
8. Поняття стратегії побудови позицій сторін.

Рекомендовані літературні джерела

Основна: [4, 6, 9, 11, 13, 15]

Допоміжна: [1, 2, 3, 6]

Інформаційні ресурси Інтернет: [1, 2, 3, 4, 5, 6]

Міжнародні видання: [2]

Завдання № 1

Громадянин Німеччини Зінедін Швольцван здійснює систематичну самостійну діяльність в Україні з надання посередницьких послуг з метою отримання прибутку.

Чи є Зінедін Швольцван суб'єктом підприємництва?

Чи може громадянин іншої країни здійснювати певну діяльності на території України?

Обґрунтуйте.

Завдання № 2

Завод Дніпродмаш, який входить в виробниче об'єднання як юридична особа, звернувся до Дніпровської фабрики з вимогою вислати проект договору на поставку передбаченого йому нарядом обладнання і одночасно сплатити штраф за прострочення укладення договору на 25 днів. Дніпропетровська фабрика відхилила претензію, зважаючи на те, що завод входить до складу об'єднання, тому не має права укладати власні договори, а штраф законодавством не передбачений.

Які способи встановлення договірних відносин юридичних осіб щодо поставок розподіляємої продукції?

Яка майнова відповідальність юридичних осіб за прострочення укладання договорів поставок?

Хто і на якій підставі має право укладати договір з Дніпровською фабрикою – завод "Дніпродмаш", чи об'єднання, в котре він входить?

Чи правомірні претензія "Дніпродмашу" і мотиви її відхилення з боку фабрики?

Відповідь обґрунтуйте.

Завдання № 3

Загальними зборами акціонерів акціонерного товариства "Світанок" було прийнято рішення про зміну найменування на "Акціонерна компанія "Сутінки&Сorporated". Дайте визначення поняттю акціонерного товариства, його ознаки та види.

Чи вправі юридична особа змінювати своє найменування, якщо так, то охарактеризуйте порядок проведення такої зміни.

Чи можна вважати, що у даній ситуації мало місце перетворення АТ "Світанок" у АТ "Сутінки"?

Завдання № 4

Громадянину Борсенко належать 85% акцій в АТ "Берегиня". Відвідавши відому виставку "Сучасний світ дизайну", Борсенко отримав вигідну пропозицію від генерального директора ТзОВ "Пролісок" щодо укладення договору купівлі-продажу обладнання. Борсенко виходячи з того, що йому належить контрольний пакет акцій АТ "Берегиня" та маючи із собою печатку, уклав вказаний договір купівлі-продажу. Повернувшись з виставки, Борсенко повідомив голову правління АТ "Берегиня" - Маймура про укладений договір і передав йому другий примірник цього договору.

Проведіть правовий аналіз ситуації.

Хто вправі укладати договір від імені АТ?

Чи правомірні дії гр. Борсенка?

Відповідь обґрунтуйте.

Завдання № 5

Громадянин Васенко є одночасно директором і засновником ПП "Алеф". У ПП "Алеф" виникли тимчасові фінансові труднощі, тому Васенко з метою їх подолання, надав йому на умовах позики поворотну фінансову допомогу, уклавши відповідний договір. Податковий інспектор при перевірці заявив, що вказаний договір є незаконним, оскільки зі сторони позичальника та зі сторони позикодавця підписаний однією і тією ж особою. Відповідно того представник не вправі вчиняти правочин від імені особи, яку він представляє, у своїх інтересах.

Проаналізуйте ситуацію.

Хто виступав у спірному договорі на стороні позичальника і на стороні позикодавця?

Чи можна ототожнювати поняття "орган юридичної особи" і "представник юридичної особи"?

МЕТОДИКА РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ

Завдання

Власенко видала довіреності Шумко і Кирилко на отримання грошових вкладів у відділеннях ощадного банку в місті Харкові. Незабаром вона померла. Її сестри пред'явили позов про визнання довіреностей недійсними і стягнення з Шумко і Кирилко одержаних сум, вказавши, що Власенко в момент оформлення довіреностей внаслідок хворобливого стану не могла розуміти значення своїх дій і керувати ними. Суд позов не задовольнив, оскільки, як встановила судово - психіатрична експертиза, Власенко розуміла значення своїх дій і могла керувати ними в момент видачі довіреностей.

Чи може суд визнати довіреність недійсною? Які наслідки випливають зі смерті Власенко, що видала довіреність? Яке рішення повинен прийняти суддя?

ВИРІШЕННЯ

Аналіз умов завдання дає підстави дійти висновку, що для його вирішення потрібно знати теми «Правочини», «Представництво», «Довіреність», «Спадкування» і насамперед, розглянути питання щодо визнання правочину недійсним.

Описова частина. Змістом позовної заяви спадкоємців Власенко є визнання недійсними довіреностей свого спадкодавця і стягнення одержаних за ними грошей Шумко і Кирилко у відділеннях ощадного банку. Підставою позовних вимог був зазначений хворобливий стан Власенко, внаслідок якого вона не могла розуміти значення своїх дій і керувати ними. Відповідачки позов не визнали, оскільки Власенко розуміла значення своїх дій і могла керувати ними.

Мотивувальна частина. Для вирішення цього завдання мають значення такі обставини: правова підстава, за якою Власенко видала Шумко і Кирилко довіреності; час отримання грошей в ощадному банку; розмір отриманих коштів. Оскільки більшість фактичних обставин правовідносин, які відбулися, нам невідомі, можемо передбачити декілька варіантів рішень:

- **в першому варіанті** рішення ми виходимо з того, що між ВЛАСЕНКО та Шумко і Кирилко виникли відносини з представництва, передбачені п. 1 ст. 237 Цивільного кодексу України (надалі ЦК України), за яким Шумко і Кирилко зобов'язались або мали право вчинити правочин (отримати гроші в ощадному банку) від імені Губенко. Представництво ґрунтувалось на підставі договору доручення, укладеного в усній формі (ст.1000 ЦК України), та довіреностей, які відповідно до п. 3 ст. 244 ЦК України Губенко видала Шумко і Кирилко. Ст. 239 ЦК України не передбачає можливості виникнення прав та обов'язків за правочином у представників, тому отримані гроші повинні бути повернуті Шумко і Кирилко спадкоємцям Губенко, оскільки відповідно до ст. 1216 ЦК України до них перейшли всі майнові права та обов'язки померлого як до універсальних правонаступників, незалежно від того, коли вони виникли - до смерті чи після смерті спадкодавця, якщо вони не припинилися смертю спадкодавця.

- **у другому варіанті** рішення, яке істотно відрізняється від попереднього, ми виходимо за межі заперечення позову. Можливо, Губенко видала довіреності Шумко і Кирилко не на підставі представництва, а за іншими правочинами. Наприклад, мав місце договір дарування в усній формі на суму, яка не перевищує п'ятдесятикратний розмір неоподаткованого мінімуму доходів громадян, що передбачається ст. 719 ЦК України. Або у формі довіреності могли бути здійснені розрахунки за усними оплатними договорами (купівлі-продажу, найму, підряду й інші). Зрозуміло, що у цьому випадку представництво за довіреністю є удаваним правочинном, оскільки він укладений сторонами тільки для приховування іншого правочину (дарування, купівлі-продажу чи інших) і для спрощення отримання коштів в ощадному банку. Ст. 235 ЦК України правовим наслідком удаваного правочину передбачає застосування до сторін правил того правочину, який вони насправді вчинили. Тому право на отримані кошти виникає у Шумко і Кирилко,

якщо вони встигли отримати кошти до часу смерті Губенко, а у сестер Губенко, якщо Шумко і Кирилко не встигли отримати кошти до смерті Губенко, оскільки обов'язок сплати за невиконаними договорами спадкодавця буде покладений на спадкоємців (сестер Губенко), що передбачено ст. 1218 ЦК України.

Резолютивна частина. Виходячи зі встановлених фактичних обставин, можна дійти таких висновків по суті розглянутого завдання. *У першому випадку* цивільний позов сестер Губенко підлягає задоволенню повністю, якщо буде встановлено, що між сторонами виникли відносини з представництва, передбачені п. 1 ст. 237 ЦК України, а отримані Шумко і Кирилко гроші мають бути повернуті спадкоємцям Губенко. *У другому випадку* позов не підлягає задоволенню. Якщо довіреність була видана не на підставі представництва, а за іншим договором, то право на отримані кошти у Шумко та Кирилко виникає з моменту їх одержання до часу смерті Губенко.

МЕТОДИКА ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНО-КОНСУЛЬТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Мета індивідуально-консультаційної роботи - розширення та поглиблення теоретичних знань з дисципліни в процесі відбору та опрацювання необхідного інформаційного масиву; опанування методів, прийомів передачі та обміну інформацією. Під час написання роботи студенти повинні продемонструвати вміння самостійно аналізувати матеріал, аргументовано відповідати на основні питання обраної теми, використовуючи відповідні нормативні акти.

Індивідуальна робота виконується за запропонованою темою.

Рекомендації для виконання теоретичної частини індивідуально-консультаційної роботи:

Приступаючи до виконання роботи, студенти повинні: скласти план, визначити та опрацювати необхідні нормативні акти, систематизувати необхідну для написання навчальну та наукову літературу, зробити самостійний аналіз теоретичного питання за складеним планом. Тематика індивідуальних робіт має наскрізний характер, саме тому при опрацюванні матеріалу студент має володіти понятійним апаратом та чітко орієнтуватися в основних інститутах цивільного, господарського, трудового права. При складанні плану роботи за темою необхідно передбачити питання, що розкриває загальне поняття того правового явища, яке підлягає дослідженню. В окремому питанні обов'язково має бути досліджено суть та проблеми цього явища. Заключне питання має висвітлювати узагальнення та пропозиції у вирішенні проблеми, що досліджувалася.

Робота з матеріалом при виконанні індивідуально-консультаційної роботи

При роботі з літературою та нормативними джерелами, які обрані для опрацювання, пропонується застосовувати такі методичні прийоми:

I. Загальнонаукові: аналіз, синтез, індукцію, дедукцію, моделювання, абстрагування, системний аналіз.

II. Спеціально-наукові прийоми: порівняльно-правовий метод; формально-юридичний метод; розрахунково-аналітичні; документальне дослідження для виконання інформаційного моделювання; узагальнення результатів, отриманих при дослідженні матеріалу, зокрема у вигляді групування результатів за різними критеріями.

Будь-яка робота з джерелами повинна супроводжуватися складанням записів у вигляді тез, цитат, таблиць, схем, графіків, діаграм, тощо. При цьому занотований матеріал має містити посилання на його джерело.

Форма виконання та структура індивідуально-консультаційної роботи

Індивідуальна робота виконується у письмовій формі. При роботі з матеріалом студент має використовувати не лише нормативно-правові акти та підручники, а й статті у періодичних та наукових виданнях. Конкретний перелік джерел інформації обирається студентом самостійно.

До індивідуальної роботи висуваються такі загальні вимоги:

1. Об'єм викладеного теоретичного матеріалу має складати не менше 10 та не більше 20 аркушів (формату А - 4) основного тексту. На титульному аркуші повинні бути вказані назва дисципліни та тема, з якої виконується робота, прізвище, ім'я та по батькові студента, курс, група, та прізвище, ім'я та по батькові викладача, рік виконання роботи.

2. Текст друкується 14 шрифтом через 1,5 інтервал.

3. Структура роботи складається з II частин:

- частина I - теоретична (плану, вступу, основного змісту, висновків та списку літератури);

- частина II - практична (договір та похідні документи).

4. У роботі має бути поставлена правова проблема, яка досліджується, та визначені задачі, які студент ставить на вирішення. Застосована методологія має бути поєднана зі змістом роботи з указівкою на ті частини роботи, де вона застосовувалася. Групування

результатів, одержаних при дослідженні проблеми, має наводитися у висновках. Механічне списування підручника чи матеріалу з періодичних видань не допускається. Відповіді на питання плану повинні бути повними, обґрунтованими, з аналізом не лише можливих порушень чинного законодавства, а й з визначенням наслідків таких порушень.

5. У випадках, коли до роботи додаються структурно-логічна схема або таблиці, вони подаються у практичній частині роботи.

6. Використання цитат та окремих частин тексту з інформаційних джерел повинно супроводжуватися посиланням та ці джерела шляхом оформлення зносок у кінці сторінки. Наприклад: Сергеев А.П. Право интеллектуальной собственности в Российской Федерации: Учебник. - 2-е изд., перераб. и доп. - М.: ТК «Велби», 2004. - С. 408.

7. Для виконання роботи рекомендується використати рекомендовану викладачем літературу. До роботи слід обов'язково додати список фактично використаної автором літератури відповідно до встановлених вимог, які пред'являються до оформлення літератури. Індивідуальна робота, яка не відповідає поставленим вимогам, повертається для доопрацювання.

Рекомендована література

Основна

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 02 червня 2011р. // Відомості Верховної Ради України. 2011. № 51, стор. 2136, стаття 577.
3. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. // ВВРУ. 1996. №47. Ст. 256.
4. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 р. // ВВРУ. 2012. № 34. Ст. 62.
5. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. // ВВРУ. 1992. №48. Ст. 650
6. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Типового положення про юридичну клініку вищого навчального закладу України» від 3 серпня 2006 року № 592.
7. Правила адвокатської етики, ВКДКА, З'їзд адвокатів України; Правила від 17.11.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0003418-12#Text>
8. Типове положення про установу з надання безоплатної первинної правової допомоги: наказ Міністерства юстиції України від 28.03.2012 № 483/5 // Офіційний вісник України . 2012. № 26. Ст. 1000.
9. Положення про центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги: Наказ Міністерства юстиції України 02.07.2012 № 967/5 (у редакції наказу Міністерства юстиції України 24.05.2016 № 1487/5) // Офіційний вісник України. 2012. № 50. Ст. 2002.
10. Стандарти діяльності юридичних клінік України, схвалені Всеукраїнським З'їздом Асоціації юридичних клінік України Протокол № 2 від 19 червня 2014 року.
11. Питання оплати послуг та відшкодування витрат адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу. Постанова КМУ від 17 вересня 2014 р. // Офіційний вісник України. 2014. № 77. Ст. 2189.
12. Загальна декларація прав людини ООН від 10 грудня 1948 року. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_015
13. Цивільний процесуальний кодекс України // ВВР, 2004, №40-41, 42, ст. 492
14. Галай А.О., Іваніщ Я.В., Стаднік В.В. Основи юридичної клінічної практики: Навчально-методичний посібник / За ред А.О. Галай. К.: Атіка, 2007. 204с.
15. Лоджук М.Т. Л701 Юридичні клініки в Україні: освіта та правова допомога : монографія / М.Т. Лоджук. Одеса : Фенікс, 2015. 328 с.

Додаткова

1. Безоплатна правова допомога в Україні: шляхи подальшого розвитку та модернізації: матеріали Всеукр. студ. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 5 жовт. 2018 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 244 с.
2. Всеукраїнська науково-практична конференція “Інновації в юридичній освіті” (21 травня 2015 рік). ЦКБ: <http://www.legalclinics.org.ua>.
3. Дубчак Н. С. Юридичні клініки в системі захисту прав і свобод людини та громадянина: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Н. С. Дубчак; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. К., 2014. 20 с.
4. Лоджук М. Т. Правове регулювання діяльності юридичних клінік в Україні: загальнотеоретичне дослідження: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / М. Т. Лоджук; Нац. ун-т “Одес. юрид. акад.”. Одеса, 2014. 315 с.
5. Лоджук М.Т. Юридичні клініки в Україні: освіта та правова допомога: монографія. Одеса: Фенікс, 2015. 328с.
6. Савелова Ю.М. Юридична клініка як засіб підвищення рівня практичної підготовки юристів у вищих навчальних закладах. Право і суспільство. № 1 - 2. 2014 р. С. 43-46.

Інформаційні ресурси Інтернет

1. Асоціація юридичних клінік України. URL: <https://legalclinics.in.ua>
2. Національна асоціація адвокатів України. URL: <https://unba.org.ua>
3. Офіційний веб-портал Судова влада України. URL: <https://court.gov.ua>
4. Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua>
5. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Page/2>

Міжнародні видання

1. M. McClymont, Many Roads to Justice : The Law-Related Work of Ford Foudation Grantees Around the World / M. McClymont, S. Golub. 2000. 275.
2. Robin I. Mordin ifty years of clinical legal education at Chicago law // The University of Chicago Law School. URL: <http://www.law.uchicago.edu/alumni/magazine/spring08/clinic50th>